

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԵՆ
ԿԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՄԵՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԽՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Գ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱՔԻՍ, ԷՍԿԻ ՊԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ

Կարգադրութեան ուղղութեամբ նամակ կամ այլ գրութիւն եւս չի դարձուիր

Bureaux du Journal "HAÏRÉNIK",
GAÏATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTTOMANE

10 ՓԱՐԱՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ. ԳԻՏԱԿԱՆ. ԳԵՂԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱՅ

ԽՈՐԱԳՐԱՏՈՒՆ
ԱՐԺԵԱՐ ԱՐԺԵԱՐԱՆ

ԲԱԾԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ			
Պարբերական	300	Թիւ	75
Տարեկան	150	Թիւ	40
Տարեկան	300	Թիւ	400
Տարեկան	150	Թիւ	50
Տարեկան	75	Թիւ	25
Տարեկան	300	Թիւ	25

قلمه ده اسكى باقى عثمانیه
خبره نيك فرمى اداره خاسته

ԽԵԼՔԸ ՈՒՐԻԷ

Հին օրերէն մնացած, հարկւրին մօտ հայ մը տեսնելու երբ անտօլոր առիթը կ'ունենանք, հետաքրքրութեամբ տեղեկութիւն կը հարցնենք իր երկրասարգութեան օրերուն մէջ պատահած կարեւոր դէպքերու մասին: Ականատեսի մը, ականջալուրի մը պատմութիւնները կենդանութեան հրապոյր մը կուտան 70-80 տարի առաջ անցած դայածներուն մասին: Բայց հարցունքներուն գրեթէ միշտ աս պատասխանը կ'ընդունինք. — Ան ատեն մեր քով ատենկ գործերու վրայ չէին խօսեր. մենք տղայ էինք, կը հրամայէին մեզ որ երթանք պառկինք, ու ետքը աղայները գուռները գոցած կը խօսէին:

Երբ քիչ մը հետաքրքրութիւնը առաջ կը տանինք, կը տեսնենք թէ տղայը ընդունի կը հասկնան եղբւր 20էն 25 տարեկան երկրասարգները. մեր հինքերուն համար պատանեկութիւնը 30ին կը վերջանար:

Այս դարմանային նախապաշարունակ այնքան արմատացած էր Պոլսոյ Հայոց մէջ որ երբ հարկ եղաւ օրինաւոր ձեւի մը վերածելու մեր պաշտական կազմակերպութիւնը, սահմանուեցաւ որ 30 տարին լրացնողները միայն կարող պիտի ըլլան միջամտել թաղային գործերու վարչութեան: Իրաւ է որ առաջ մը կ'ընէ թէ խելքը գլխին մէջ է եւ ոչ թէ տարիքին, բայց մեզի համար այդպէս չէ:

Այդ օրէնսդրութեան ի վեր 33 տարի անցաւ. այդ ժամանակամիջոցին մէջ, դպրոցներ ունեցանք, մանկավարժներ պատրաստեցինք, սերունդներ հառուցեցինք, հին համալսարաններ չնչուեցան, անոնց յաջորդեցին նորեր, վերջապէս մեր շուրջը շատ բան փոխուեցաւ. միայն անփոփոխ, անջնջելի մնաց տարիքի նախապաշարունակը:

Գիտենք թէ հայը ինչպէս կը պաշտէ հարստութիւնը, կամ նոյն իսկ հարստութեան երեւոյթը. ո՛վ որ քիչ կամ շատ ունեւոր է, ան ունի բարոյական ալ, խելք ալ, տոհմաւերութիւն ալ. բայց Հայուն համար հարստութեն անքի վեր արաւրած մը կայ, այն է տարիքն ու մարդը: Ու երբ տարիքը եւ հարստութիւնը կը միանան մէկ անձի վրայ, այլ եւս ասիկայ մարդկային կատարելութեան դերագոյն տիպարը կը համարուի հայուն համար:

Թաղի մը մէջ քուէարկութիւն եւ ղաժ պահուն թաղեցիկներ իր առջեւ կը տեսնեն 50-60 տարեկան հարուստ հայր մը եւ անոր 25-30 տարեկան զաւակը, կը կործէ թէ «Պատուեալ» զճայր քովին դէմ մեղանշած կ'ըլլայ եթէ հայրը թողու եւ զաւակին տայ քուէն:

Բայց պէտք է ընդունինք թէ երկրասարգները բնականաբար աւելի զորդալոյս են, ասիկա զիտակ են իրենց ժամանակին պահանջներուն, իրենց եռանդը մարած չէ, եւ զանոնք «տունը պահելով» չէ

որ աւելի պիտի սրենք իրենց խելքը, աւելի պիտի զորայնենք իրենց նկարագիրը, աւելի օգտակար պիտի ընծայենք հանրութեան:

Ինչո՞ւ համար մեր հարուստ երկրասարգներէն խիստ շատերը մեկուսի կը մնան, անտարբեր հանրային գործերուն, հրապոյր չեն դրար ընդհանրութեան ծառայելէ, եւ հետեւաբար ո՛չ յարգանք, ո՛չ մեծարանք կը դռնեն ընդհանրութեանէն: Առտուն մինչեւ իրիկուն իր նիւթական գործերովը զբաղել, զինքը ժամանցներու նուիրել իրենք զիրենք, ահաւասիկ ինչ եղած է եւ է մեր «պայծառ խաւեր» ուն պատկանող երկրասարգաց մեծագոյն մասին կեանքը:

Այս մեկուսացման պատճառը հայրերն են, պատճառը ընդհանրութիւնն է: Ալ պէտք չէ սպասել որ հայրը բոլորովին հեռանայ կամ վախճանի որպէս զի անոր տեղ իր զաւակը անցնի եւ, եթէ շատ ունի, անդրանիկը:

Տեղ տանք երկրասարգներուն, մանաւանդ թաղային գործերուն մէջ, վասն զի նկատուած է որ կեդրոնական վարչութեան մէջ ընդհանրապէս միշտ կարեւոր բաժին մը տրուած է երկրասարգներուն — բնականաբար եթէ հայր չունին, վասն զի չենք կարծեր որ Սիմոն պէյ մը, Եւսուպեան էֆէնտի մը եթէ ողջ հայր ունեցած ըլլային, 15-20 տարի առաջ հրաւիրուէին կեդրոնական վարչութեան մէջ կարեւոր տեղ մը դրաւելու. — իսկ թաղային գործերուն մէջ ընդհանրապէս տարիքն ունեւորուն մեծ բաժին մը հանուած է:

Քիչ մըն ալ այս աւանդութիւնը մէկդի նետենք, եւ չենք կարծեր որ զոյնք. ինչպէս երէկ ըսինք, Բերայթաղին համար ընտրութիւններն անխուսափելի են. թողունք հայրը, առենք զաւակը Յիշնք միշտ թէ խելքը միայն տարիքի մէջ վնասուել չէ:

ԱԶԳ. — Իպրոցական պատմութիւնը պէտք ունեցողները կը հրաւիրուին զիմը առ Գործակալութիւն Ս. Դաւթեանի (Պահէ Գափու, Գազասէր խան) որ կրնայ դրել անօրէններ, դատաւորներ, վարժուհիներ, դատարարներ, կառավարիչներ, երաժիշներ եւայլն, եւայլն:

ՄԵ. Պէտք է կանխաւ խանցել թէ ուղղութեամբ պաշտօնեայ ինչ ճիւղերու համար են, ինչ աստիճանի վկայագիր ունենալու են, եւ թէ օտարազգաց ինչքան թոշակ սահմանուած է:

ՏՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

Սեպտեմբերի ստացանք թղթակցութիւն մը, որուն հեղինակը, ընկի Սեպտեմբեր, կը թուած եւ փորձառու մարդ, կը գրէ մեզ թէ միւլթարի բան մը չունին հոն:

Այդ քաղքին հողը տարօրինակ կերպով յարմար է էմպոլիս-Քեան, որուն տարբեր տարբեր ձեւերն են այն ազանդներն որոնք վրայ Հայքէֆ խօսեցաւ վերջերս:

Մեզ կը յայտնեն թէ ինչ որ ըսինք այդ ազանդներէ բնուած անձանց վարձուքին վրայ, շատ փոքր մասը կը կազմէ

մեն հոն տեսնուած տարօրինակութեանց, որոց ներկայացուցիչները կը շարունակեն ըլլալ դեռ մէկ քանի դատաւորներ, եւ ասոնցմէ մին Մանուկ Նորհատեան անուն աղանդագետն որ այսօր տեղւոյն վարժարանին ղեկին անցած է:

Զարմանքն հոն է որ Սեպտեմբեր զինքը ճանրեր էին զպրոցէն, իբր անօգուտ եւ նոյն իսկ վնասակար: Հիմա նոյն Սեպտեմբերը այդ աղանդագետը զպրոցէն ներս առած են: Ինչո՞ւ նախ վնասել եւ ինչո՞ւ հիմա առնել: Բացառութիւնը պարզ է. Ուսումնական խորհրդին մէջ սարդոր է վերջերս աղանդագետին մէկ բարեկամը, թերեւս ինքն ալ անոր աղանդակի, որուն առաջին գործն է եղեր իսկի ձաղուկներուն ապագայն այդ տեսակ մարդու մը յանձնել:

Մարդ մը երբ կ'ուզէ օգնել իր մէկ բարեկամին, կը բանայ անոր իր քսակը, բայց չյանձնիր անոր իմաստակութեանը ուղիներուն զաւակներն, որոնցմէ ամեն մին ապագային մէջ հայր մը, մայր մը խնամելու պարտքը պիտի ունենայ, զպրոցին մէջ ստանալիք ոչ թէ օգուտին, պարտք, այլ հաստատուն եւ իրական կրթութեան մը շնորհ: Ուրիշներուն նկատմամբ այսքան անխելճ ըլլալու չենք երբ կ'աշխատենք բարեկամի մը օգտակար ըլլալ: Նոյն իսկ բարեկամութիւնը սահմանով մը պէտք է գործադրել:

Ինչպէս ուրիշ տեղեր, Սեպտեմբեր ալ ճիշդութիւններն սկսած են դործել:

Ինքն ուսումնական խորհուրդն է որ առաջին մեղաւորը պէտք է համարել եթէ աղագայինները ստիպուին զրկել օտարներուն իրենց զաւակները: Իբր աղջկանց զպրոց, երկու հասկայ անուանապէս միայն: Մարապետները անպահապան թողուած այս դպրոցին մէջ առաւ հոնճ ունին քաղելու: Արդէն 60-70 մանր աղջիկներ անոնց յանձնուած են, 200-250 մանչեր ալ ճիշդութեամբ քանանաւորուել, եւ 100-150 աշակերտ ալ բողբոջակներու:

Սրբազան առաջնորդն առաւուն վանքէն քաղքը կ'իջնէ, իրիկուան ալ քաղքէն վանք կ'երթայ: Այսպիսի:

Ալ տարակոյս չմնար որ Սեպտեմբեր սքանչելի վիճակ մը ունի:

ՆԱՄԱԿ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 7/19 ապրիլ

Ուսանող, վաճառական, գրադիր, — հոս տեղի Հայերը — ամենքս ալ հոգեկան ուրախութեան մը մէջ ենք, վասն զի Պարոնեան Հայրտուրը Ս. Զատիկի աթիւն մեր գրացի հայրենակիցները, Մանուկ Նորհատեանի, հոգեւորապէս միւլթարելէ վերջ, մասնաւոր հրաւերի մը համաձայն ապրիլ 18/30 կիրակի օրն ալ հոս տեղի հարիւր յիսունի չափ Հայերը անգլիական մարտի մը եւ կամ հայ մեծատան մը սրահին մէջ հաւաքելով պատարագ պիտի մատուցանէ:

Մասնաւոր հրաւերողն է Պ. Միհրան Սէլեմն: Այս ազնիւ պարոնը անցաւ տարի Պոլսոյ լրագրի մը մէջ հրատարակած յօդուածով մը կը հրաւիրէր Լոնտոնի հարուստ Հայերը որ գոնէ հանգստեան թիւում փոքրիկ մատուռ մը կանգնեն հոն. եւ կը պատմէ թէ ըստ բաւականին յաջողած է նախնական գործողութեանց մէջ: Բայց վերջ ի վերջոյ կը թուի թէ, յուսահատած իր նուիրական բազմանդին իրագործում տեսնելէն, որպէս է, զէթ մէկ կիրակիի համար, խորան մը չիլիկ եւ մէկ պատարագ տեսնելու սրբազան հանգիստն աթիւն այս տեղի Հայերուն:

Այս օրերս Պոլսի նորաձեւութիւն եղած է Յոյները Հայերուն հետ բաղդած

տեղ. եթէ ես ալ այժմ թողում Լոնտոնի հազար ու մէկ տեսակ մարմիններ ու հետեւի մերիկին, պէտք է ըսեմ որ Լոնտոնի Յոյները 67,000 անգլիական լիրայի խիստ մեծակալ դուլար մը ծախսած են իրենց Bayswater, Լոնտոն, ունեցած եւ կեդրոնին համար, որուն 6,000 լիրան, զմեծիկ ծախքին համար, այրի տիկին Ռալի նուիրած է անցաւ տարի:

Հ. Թ. Չ.

«ՅԱՆՍԻՍ» Ի ՀՈՒՄ

Վէրտի եւ իր Յաւել-Ֆէր Հոմի մէջ ալ գտնուեց ան այն մեծագոյն յաջողութիւնը որ ունեցած էին Միլանի մէջ:

Վէրտի 1859ին ի վեր Հոմ գացած էր: Միլանի ապրող մարդ մըն է որ տեղափոխութիւնը չսիրեր: Արտակարգ ու յամառ բնավորութիւն մը ունի: Երբոր որդու մը տուած է, ալ անկից ետ չբռնար Ուրիշներէ վեր չնկատեր ինքզինքը, բայց իր խելքին համաձայն կ'ուզէ գործել:

Հակառակ իր օրինակ եւ լայն տարիներուն, Վերտի կը պահէ տարօրինակ աշխոյժ եւ կենդանութիւն: Իր ներկայացմանց ատեն, կողմանցներուն մէջ կեցած, կը զբաղի ամենէն փոքր մասնաւորութիւններով, վարկեան մը աչքէն չհեռացնելով դերակատարները, զբաղմունք եւ նախաձեռնութեամբ զանոնք, հրահանգներ տալով տեսարանին յարգարիւն, մեքենավարներուն, հանդերձագործներուն, բոլոր պաշտօնեաներուն:

Հոմի մէջ տրուած առաջին ներկայացման ներկայ էին Ումպերթոյ թագաւորը եւ Մարկարիտ թագուհին: Թագաւորը ընդհանրապէս թաթոն չերթար, բայց ուզած էր ներկայ գտնուել այդ ներկայացման: Մարկարիտ թագուհին ընտիր երաժիշտ մը եւ նոյն իսկ նշանաւոր երգչուհի մըն է:

Սովորութիւն է իտալիոյ թատրոններուն մէջ որ վեհապետները ներս մտած ատեն ներկայացումն ընդհատուի եւ նուազաթիւ մը արքայական քայլերով նուազ, որուն յոռիկայ կ'ունենան հանդիսականը: Յաւել-Ֆէր ներկայացման ի պատիւ, ծանուցուած էր թէ խաղը վեհապետներուն զաւուստն ետքը պիտի սկսէր: Իտալիոյ թագաւորն ու թագուհին վարագոյրին բացուելէն առաջ մտան թատրոնը:

Առաջին տարուածէն յետոյ, թագաւորն առաջին թիկնապաշտ զնաց Վերտին հրաւիրելու արքայական օթեակը: Երբոր մեծ երաժշտագետ երեւցաւ օթեակին դուռը, թագաւորը անոր ընդ առաջ գնաց ձեռքերը երկնցեցած եւ խորհրդէն նստիլ օթեակին մէջ, իր աջ կողմը, ի տես տար, բոլոր սրահը ծախահարեց մոլեգին խանդավառութեամբ: Երկրամարդիկ իրենց զխաղիցները կ'երեւցնէին զին մէջ, կիններն իրենց թաղկնակներն եւ հողմահարները, Նոյն խանդավառ ցոյցը տեղի ունեցաւ երբ Վէրտի երեւցաւ Մարկարիտ թագուհին օթեակին մէջ:

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆԷ ԶԵՐ

ՀՈՐԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

Բուն կովկասի մէջ հողային խնդիրն աւելի կարեւոր ու ծանր երեւոյթ մը կը ներկայացնէ: Եւ թէ առաւելութեան, այլ սակաւութեան, անձկութեան վիճակ մը, ճիշդ նոյն ինչ որ բուն առաւելական հասանքներուն մէջ: Խնդիրը թէեւ հրապարակ նետուած բայց կարելի եւ պէտք եղածին չափ լուսաբանուած չէ տակաւին. տեղական մամուլի մէջ երեւցած են մերթ

նի մերթ թղթակցութիւններ այդ մասին, եղած են տրտուածքներ, բողբոջներ, եւ աղերսագրեր իսկ մատուցուած կովկասի կառավարութեան եւ պետական կառուածներուն նախարարութեան: Եւ եթէ փորձ մը փորձէին քննելու դիւղական եւ հանազապետ դատարաններու գործերը, պիտի տեսնուէր ապաքէն որ ամէն տեղ աչքի կը զարնէ այդ հողային խնդիրը:

Կ'արժէր այդ մասին թուանշաններով խօսիլ. սակայն եթէ մէկ կողմէն լրագրի անձուկ սինակները թող չեն տար մեզ մանրամասնելու խնդիր մը, որուն շատ մօտէն ծանօթ ենք, միւս կողմէն կը ցահինք որ աս ժամանակ պակսին մեզ վիճակագրական ճշգրիտ տեղեկութիւններ, ուստի եւ կը շատանանք քանի մը առճեղճ իրատեսութիւններով:

Ճակատին քաղաքը զար մը առաջ երբ ճորտութիւնը կը ջնջուէր իմերեթի մէջ, պաշտօնապէս որոշուեցաւ իւրաքանչիւր ծովային (5 հողի հաշուելով՝ ծովային) 546 — ջրղի եւ 1092 — անջրղի անդեր տալ. սակայն այդ ողորմելի քանակութեան մը զիւղացիներուն հազիւ տասններորդ մասին վիճակեցաւ մնացեալ մասը հարկադրուած էր գոհանալ այդ բաժնի կիսով, որովհետեւ կառուածատէրերն այդ չափով հող չունէին բախելու: Այսօր այդ զիւղացոց վիճակն աւելի վատթարացած է. Գուրթայիի նահանգին մէջ զիւղացիներուն մեծագոյն մասը հարկաւորուած է ազնուականներու եւ զիւղական հարուստներու հողերը կիսարդ դուռութեամբ չահագործել: Մերձակայ նահանգներուն մէջ շատեր 73 — ասին աւելի հող չունին: Վերջերս մամուլին մէջ յիշուեցաւ զիւղ մը, ուր մարդ զուլ 36 — ասին բաժնի կը հասնի: Այս պարագաներուն համար Վեջ ակնեւեւ է որ անտօլոր բարձրութեան մը հասնի հողի միջին արժեքը, այսպէս տեղ տեղ, մասնաւոր վերին իմերեթի մէջ, հեղադր մինչեւ 150-200 օտիկ կը դնանաւոր:

Աւելի խորագրին՝ դէպի Գուգարը, Այրարատ ու Սիւնիք, լաւագոյն վիճակ մը չենք տեսնել. հողի պակասութիւնն ամէն կողմ զգալի՝ հրատապ խնդիր մըն է դարձած:

Որպիսի խնդրագրեր տեղացին եւ պիտի տեղան անշուշտ կովկասեան կառավարութեան զեւանտանը՝ զիւղացիներու կողմէն, որ արտօնութիւն կը խնդրէին անջատուելու իրենց համաբնականը, նոր դիւղեր ինքնուրու նպատակով: Գիւղեր կան որ յաւիտեանական թշնամութիւն ունեցած են իրարու ո'ր եւ է անոր մը համար: Պանդխտութիւնն որ անձուկ էր այդ դաւաններուն, այսօր կամայ կամայ տուրքական երեւոյթ մը դառնալու կը օպատեայ:

Իրեւոյս այս վիճակը կառավարութեան ուղարկութիւնը գրաւած է եւ պետական կառուածներուն նախարարութիւնը լրջօրէն զբաղել սկսած է բարեկարգելու «արքունի» կողմէն զիւղացիներու վիճակը, այսինքն անոնց որոնք ուղղակի հարկատու են պետութեան գանձին, ուրովհետեւ կան բազմաթիւ զիւղեր որ մասնաւոր սեփականութիւն ըլլալով, զիւղացիք պարտաւոր են այդ մասնաւոր շարուածատէրներուն որոշ ծխահարկ եւ արմաթի չորրորդ մասը վճարել բացի ընդհանուր պետական տուրքերէ, մինչ արքունի զիւղացին տասներորդ մը կուտայ միայն: Ոչ-արքունի զիւղացիներուն վիճակն անշուշտ նախանձելի չէ, եւ կառավարութիւնն արդէն սկզբունքով վրձնած է վերջ տալու աւանդական քարքերու այդ մնացորդին, մասնաւոր որ անպակաս են շարունակ վճար կառուածատէրերուն, — որոնք կարելի եղածին չափ օգտուել կը ջանան իրենց զիւղէն իրաւունքներն, — եւ զիւղացիներուն միջեւ, որ ամէն հարգը ի դորձ կը դնեն հոնճը նուազ ցոյց տալու:

Մարդ յառաջ բերածներէն զիւղին է մակաբերել որ ընկի կովկասցին լաւա

գոյն վիճակ մը չունին ուսումնական ներքին նախնականներու շինականներն համեմատուած թեւամբ, ուստի եթէ կան իսկ կողմնակի մէջ պարսպ հողեր, հազիւ ընդհանրու վիճակը բարձրագու թաւ են:

Համբէ Է ըսել բացառապէս թէ ինչ բան կը դրդէր ուրեմն կարգ մը հրապարակապիրներ յամառաբար կողմաւոր ցոյց տալու, ամէն անգամ որ գաղթականութեան խնդիրն արժարժեալ է:

Իր կողմնակի տեղեկութեան յիշատակներուն մէջ ծանօթ ճանապարհորդ մը, Ե. Մարգարէի, կը զարմանայ թէ ինչպէս գրեթէ մէկ դարու միջոցին մի միայն տեղական տարրերը զօրացան եւ ստուար մեծամասնութիւն մը կազմեցին մասնաւորապէս հարաւային սահմաններուն մօտ եւ վրաստանի քաղաքներուն մէջ:

Իրեն ուղեւորը խորապէս կը ցաւի որ ի դերու են ելած միշտ կողմնակի մէջ ուսումնական գաղութներ հաստատուած ձեռնարկները, (1) չորսիւն այն ընդդիմութեան ու խոչընդոտներուն որ յարուցած են տեղական բարձր պաշտօնատէրները: Այսպէս՝ կատարեալ անյարձակութեամբ պատկերացաւ նախորդ փոխարքային օրով հիմնուած ուսումնական տնային ընկերութիւն մը, որ նպատակ ունէր շահագործելու Շիրակի տափաստանը եւ ալ պարսպ հողեր:

Աւելորդ է ըսել թէ որքան անհնթեթէ լոկ զգալի մը վերադարձ այդ ընդդիմութիւնը: Կը բաւէր ինկատ առնել կողմնակի բազմամարդութիւնը:—այսօր այդ երկրի Ռուսիոյ մէջ համեմատաբար ամենէն խիտ բնակութիւն ունեցող վայրերէն մէկն է, եւ այն հողային պարագաներն որոց մասին վերը խօսուեցաւ: Բայց ինչ աւելի պերճալիս փաստ կարելի էր փնտռել զէթ Այրարատի շինականին անձեռն վիճակին ի յայտ բերելու, բայց եթէ յիշել վերջին տարիներս խաբով կրօնափոխութեան քանի մը տխուր դէպքեր, որոնց միակ եւ մի միակ շարժառիթը ուսում քահանաներու խոտուածներն էին: միջնորդելու կառավարութեան ջով հողեր պարզեցնելու կրօնափոխներուն:

Ոչ, այս բոլորը քաջ յայտնի են այդ ամէն մարդոց: Բայց կողմնակի ընդհանրու զարգացումն իրենց աչքի փուլըն եղած է: Իր ուղեւորութեամբ ծանօթ «Նովոյէ Վրէժնայի» մէջ, նոյն թիւթիկ խմբագիրը Պ. Սուվորին, կը քննարկէ պաշտօնական թէ կողմնակի վրաստանի զատ օգուտ բերած չէ արեւելի գանձին, որ եւ իր թէ հարկադրուած է ամէն տարի կողմնակի երեւուող միջոցով: Նաեւ քաջապէս անհամեմատ աւելի էին ծախքերը քան այժմ, զարմեալ հաշուեկշիռն մէջ քանի մը տասնեակ հազարներ ուրիշ կ'աւելնային, ուր մնացած այժմ երբ կողմնակի չունենալով հանդերձ այն ժամանակուան մեծամեծ ծախքերը, այսօր աւելի հարուստ է, ուրեմն աւելի տուրքեր տալու վիճակին մէջ:

Պ. խմբագիրը կանգ չառնէր հող: Իր նամակներուն մէջ կասկածներ կը յայտնուին կողմնակի մէջ հիմնուած վարժարաններուն, չինուելիք երկաթուղիներուն նկատմամբ:

Միայն կեդրոնական նախնականները լուսաւորել եւ զօրացնել կը քարոզուի, բոլորովին մոռնալով երախտիքը, որ ուս-

նեցան այլատարր ժողովուրդները ուսումնական պետութեան կազմաւորութեան մէջ եւ անգիտանալ ձեւացնելով այն բազմաթիւ գիտական հաստատութիւններն ու համալսարանները, որոնցմով օգտուած է բուն կեդրոնը, մինչդեռ բովանդակ կողմնակի մ'ը մասնագիտական բարձր վարժարաններ եւ ոչ համալսարան մը բանալ տալու յաջողեցաւ, հակառակ ջանքերն բաղձանքին որ քանիցս բուն կեդրոն արտադրողներու եւ յօշարմիտ աշակերտներն որ ոգևորութեամբ խոտացուեցաւ:

Որքան որ ալ այլապէս եւ անհիմն համարուին այդ կարծիքները, սակայն ծանօթ չըլնականներէ զոյսած եւ որոշ բարձրութիւն մը գալուն կրնան վրասակար ըլլալ, եւ ժամանակ է որ կողմնակի բովանդակ մամուլը լրջօրէն ուշ դնէ այդ խնդիրներուն, խնդիրներ որոնք աւելի քան կենսական են կողմնակի համար:

ԳԻՏԱԿԱՆ ՏՆՆԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շեքսպիրի ցուցահանդէսին հրաշակերտը:— Ֆրանսական նորութիւն մը:— Երկարական արուեստական հուրը:— Լուսաւոր երաժշտութիւնը:

Լսեցիք, շատ բաներ լսեցիք Շեքսպիրի ցուցահանդէսին նկատմամբ: Կարգացիք որ աղի բերեցիքներն պալատ մը պիտի կառուցուի հոն: աշխարհի արտադրութեանց հսկայական տեսակները, վիթխարի ծառէն սկսած մինչեւ ծառահասակ մարդը, ի ցոյց պիտի դրուին Բուլոնիական աշխարհահանդէսին մէջ: ուսումնական արտադրող նորութեանց սիրահար ամերիկեան մտքին ուրիշ շատ տարրերն ալ յաջողմանը օրը օրին իմացաք: Բայց որ մը օրանց հետաքրքրուեցաք հարցնել թէ ինչ պիտի ըլլայ ցուցահանդէսին հրաշակերտը, եթէ կարելի է հրաշակերտ մը կազմակերպել զարմանալիքներու այսքան առատ ցուցադրարի մը մէջ:

Այս մասին ցուցահանդէսին վարչութիւնը ինչ խորհած է արդեօք: Եթէ ինչ աշտարակը քանի մը անգամ խոնարհեցնող եւ մինչեւ հիմայ անկարելի նկատուած բարձրութիւն մը անկել արուեստահանդէսին կեդրոնը:— ո՛չ, այս գաղափարէն հրաժարած են ամերիկացիք, երկար ատեն ծրագրիներ գծելով քանի մը հազար քիլոմէր տարածութեամբ թուղթ սպառելէն ետք: Լուսաւորութիւնը:— Բայց աս ալ հինցած է: Լուսինը Ա մեղր հեռուէն ցուցնող հսկայ դիտակ մը:— ո՛չ, ո՛չ, ասոնցմէ եւ ոչ մին:

Արուեստական հուրը մը պիտի ըլլայ 1893ի Տիեզերական ցուցահանդէսին հրաշակերտը, բայց հուր մը բոլորովին նորօրինակ, առանց վառարանի, ծախի, պայթեւի: Կարճ ընելով, անբաղաժանի արուեստական հուր մը, որ պիտի վառի ու փայլի անդու անդադար, առանց սպառելու: Երկարական արուեստական հուր մը, որուն մարիլը կոծակի մը ձեւով միայն կարելու պիտի ունենայ, եւ, տարօրինակ բան, որուն հնարին ըլլալու փառքը Ֆրանսացի գիտնէին մը կը պատկանի:

Պ. Է. Շանքին, երկարադէտ Բարիքի Արուեստարանին մէջ, առաջին անգամ յղացաւ երկարական զօրութեամբ

արուեստական հուր կազմելու գաղափարը: Երկու տարի անընդհատ փորձեր ընելէ ետք, յաջողեցաւ իր յղացումն ընդունել տալ Պ. Լուսինի, որ Բագինո տը Բառի տնօրէնն է: Այդ հուրը անուշ փայլ մը ունէր, անհոտ, անուր, լուսաւորութեան մը հրապոյրները սքանչելի կերպով արտադրողութեան հուրը, առանց հրդեհի վտանգ յարուցանելու:

Երկարական հուրը սակայն, չկրցաւ երկայն կեանք ունենալ Բագինո տը Բառի մէջ, ուր հազիւ իր առաջին փայլն արձակել սկսած էր, հրդեհ մը եկաւ ու չընչացուց ամէն բան, երկարական կազմածներն ու զօրծիքները, Եւ ոչ ոք, այդ օրէն ի վեր, Բարիքի մէջ փորձեց արուեստական հուրը, որուն զարգացումը վերջապէս պիտի տեսնէիք Շեքսպիրի ցուցահանդէսին մէջ, հրաշակերտի փառաւորութեամբ:

Ամերիկացիք ամբողջովին ընդունած են Պ. Շանքինի գիտութիւնը:— Կ'երեւի թէ այժմ ցուցահանդէսի վարչութիւնը կ'աշխատի Ֆրանսացի հնարին զրուծեանը տալ այնպիսի հսկայ կազմակերպութիւն մը, որ արուեստական հուրը, մեծագոյն տեղ մը դրաւելով, կեդրոնական ընդունարանէ մը զրկէ իր լոյսի հոսանքները, արուեստահանդէսին սրահներուն մէջ ձեւացնելու համար հրաշալի վանքեր որոց անդինքն խորձ խորձ պիտի ցոյց տան Լուսինը: Ահա աս պիտի ըլլայ 1893ի տիեզերական ցուցահանդէսին մեծ հրաշակերտը: Ուր կը մնայ միւսը, 1899ի ցուցահանդէսին հրաշալիքը, լուսինը Ա մեղր հեռուէն ցուցնող դիտակը: զօրմեկի՛ դիտակ:

Ինչ է արուեստական հուրը արտադրող զօրծիքին ամենապարզ կազմակերպութիւնը: Կնճառ խնդիր ու հաշիւ չկան բնաւ: Գաղտնիքը նախ մտածելուն եւ երկրորդ անգամի քանակութեամբ ծախս ընելուն վրայ է: Լսեք էք անուշադ Վոլթայի անունը: Այս նշանաւոր մարդուն գտած սկզբունքներուն վրայ շինուած երկարական լամպարներ կան: Երկարական լամպար, Վոլթայի երկարական կայծեր եւ աղեղնաձեւներ, նուազ խիտ լուսով մեղմացած, ահա ասոնց միաւորութեան կը բղիւի արուեստական հուրը:

Ջանապանակ երանգներով գունաւորուած այս լամպարները թաւարկէ մէջ պիտի մտնեն: Առանձին մեծ մեքենայ մը պիտի կատարէ այս բոլոր շարժումները: Ի հարկին վառելով, գունաւորելով եւ մարելով, Ուրիշ առաւելութիւն մը, որ ամենին կարեւոր կրնայ համարուի: արուեստական հուրով կարելի պիտի ըլլայ ամէն տեսակ առարկաներ, արեգիկ մը, լուսին մը, լուսաւոր ծառաւորներ, լուսաւոր խորձեր, հսկայ աշտարակներ ներկայացնել, իրականէն աւելի հրապուրիչ, լուսաշող:

Ու այս ամենէն ետք, արուեստական հուրը պիտի արտադրէ նաեւ:— Լուսաւոր երաժշտութիւն: մի՛ զարմանաք, շատ պարզ բան է: Եթէ դանդաղութիւն մը պիտի արտադրէ մեծ զօրով կեդրոնական ընդունարանին հետ, երկարական թիւթերով, ամէն անգամ որ ձեր մատներով զգչիք տեղիներուն, զոյն զգոյն լոյսի ցայտեր պիտի փայլատակին դուրս: Պայթիւններ, անհամար բազմութիւն մը խուլցնելու չափ զօրեղ, պիտի կրնան յառաջ գալ: Պ. Շանքին անոր միջոցը գտած է, զօրածնելով քառուշուէ պալոններ, որք օդին մէջ երկարական կայծով կրակուելով, սքանչա-

լիկ տեսարան պիտի պարզեն դիտողներուն առջեւ:

Ցուցահանդէսին մէջ, կեդրոնական մասին համար, 70,000 երկարական լամպար պիտի վառին: Կեդրոնական մասը պիտի ներկայացնէ արուեստական հուրով կազմուած պատկեր մը, որուն նախագիծը պատրաստած է Պ. տը Լա Հէ: այս պատկերը կը ներկայացնէ Շեքսպիր քաղաքը՝ հսկայ քաղաքի մը տակ նստած, Ամերիկեան Միութեան հի հանգանակներով շրջապատուած, եւ բոլոր աշխարհի պետութիւնները ընդունելու պատրաստ: Կեդրոնական մասը 60 մեղր երկայնք եւ 40 մեղր լայնք պիտի ունենայ, եւ պատկերին ամէն մէկ արձանը՝ 3 մեղր բարձրութիւն: մեծ արձանը 40 մեղր բարձրութիւն պիտի ունենայ, ծիածանի լայնալիճ աղեղով մը շրջապատուած:

Կեդրոնական մասէն զատ արուեստական հուրը պիտի տարածուի արուեստահանդէսին ամէն մասերուն մէջ, լոյսի ցայտեր, ճամնչներ, արեգակներ եւ այլն յօրինելու համար: Այս ամենուն համար 180,000 լամպար եւ 300 աղեղնաձեւ վառարան պէտք պիտի ըլլայ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ա. Ն. Գ. Լ. Ս.

Պ. Ուրիշ Սառնուր, Կատարութեան երեւոյթներն որ վերջին վայրկեանին պարտք համարած էր իրականութեան օրինաբան հակառակ քուէարկել, իր ընտրողներէն հրաման ստացեր է հրաժարական տալ:

Աստուածաշունչի անգլիական եւ արտասահմանի ընկերութիւնը, որ մինչեւ հիմա 304 լեզուի ու գաւառաբարբառ թարգմանի տուած է Աստուածաշունչը, հիմա պատրաստած է 104 թարգմանութիւն կամ սրբագրութիւն ալ: 1804էն 1892, 431 միլիոն Աստուածաշունչի օրինակ կամ մաս ցրուած է ամբողջ աշխարհի մէջ եւ ծախսած է 286 միլիոն ֆրանք:

—

Ռ. Ո. Ս. Ս.

Տէյն Նիւ-Կիմանայ թէ Ջարը Նաթան Թագաւորին խոտադարձ է շրջադիմանալ Սերպիոյ Թագաւորին եւ իր աղկան Բանիւնի մեծ-դքսոհինի ամուսնութեան խորհրդին, պայմանաւ սակայն որ Միւս թագաւորը եւ Նաթանի թագուհին նախ հաշտուին եւ նորէն միասին բնակին:

— Չորտնջանք թէ ցուրտ տակաւին կը շարունակէ եւ դարձանային տաքութիւնը իրականացնող կենդանացնելու մեր կարկաճած անդամները: Իրականէն մէջ ձիւնը կը տեղայ անաղին քանակութեամբ, ձմրան էն սաստիկ օրերուն պէս:

Թամպովի եւ Վորոնէժի միջեւ երկաթուղիի հազարաւորութիւնը ընդհատուեր են տեղացած ձիւնին պատճառաւ: Բոսովի մօտ, ուղեւորներու կատախով մը արդարեւ է կանգ առնել, ձիւնէն պաշտպանուած: Ուղեւորները ձիւնը զոյն են փոխելով: Նիւ-Կիմանայի կը հազարներ նմանապէս թէ մեծ քանակութեամբ ձիւն կը տեղայ: ստիպուեր են բալխիւրները կրճատատեսութիւնը նորէն: Սեւ պատրուով կը հաղորդեն թէ իրենց մէջ ալ նմանապէս ձիւն տեղացած է:

ԹԵՐԹՈՆ ՀԱՅԲՈՒՆԻՒ (125)

ՊԱՐՈՆ ԼԵՔՈՐ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԻ ԱՆՈՒԱՆ ՊԱՏԻՒԸ

—Այս իրիկուն կ'երթամ անոնք կը բերեմ, ըսաւ Տիւ. տէքթօրլարի: Եւ արդարեւ երբ մոտիկ կոխեց, երկար կայտու կրկնող մը հազաւ, թաղիքէն լայն գլխարկի մը եզերքները զէմբին վրայ քաշեց եւ զէպի Սէրմէօզի գիւղը դնաց:

Երեքտան պատահանները լոյս չկար: պատահ. սպասուէին Պիպլան, զրացմանը ընդ տունը շարակրտաւորու գաղած էր:

Արքան պզտիկ պարտէզին դուռը խորտակելով մտաւ այս տունը, որ ատենով իրն էր: Խորտակելով ուղղուող գտու ու նորէն դուռ ելաւ առանց տեսնուելու:

Եւ այն գիշերը եթէ լրտես մը հայր Բուսնեթի աղաքակին չուրը պտտկած ըլլար, խողովակէն կենդանի մը աղաղակներուն նման օտակիլ եւ սրտակեղծ աղաղակներ պիտի լսէր: Արքան վերաբուժական ցաւառիթ,

բայց անհրաժեշտ գործողութիւն մը կ'ընէր:

Միւսը կը դողար, բայց ոչ ձեռքը, որ նշարակը բռնած էր, թէ եւ երբեք այսքան ծանր գործողութիւն մը չէր բրած:

—Յոյսս իմ տկար գիտութեանս վրայ չէ, ըսած էր, ալ աւելի վեր:

Այս յոյսի դերին չեւաւ, վրան զի երեք օր ետքը վերաբուժող գիշերն համեմատաբար հանդարտ անցուց եւ կարծես խելքը գլուխը եկաւ:

Ամենէն առաջ նայեցաւ իր արիւս սիրտ կնիքը, որ անկողնին ջով նստած էր, եւ ամենէն առաջ գլուխին անունը արտասանեց:

—Մօրիս ո՛ր է, ըսաւ:

—Ապա՛նով տեղ է, պատասխանեց Միւսը աղբան: Այս պահուս թիւրքի ճամբուն վրայ ըլլաւ:

Պ. տէքթօրլարի շրթները այնպէս մը շարժեցան որ, կարծես թէ արթնք մը կը մրմնջէր եւ տկար ձայնով մը ըսաւ:

—Ամենք ալ կեանքերնիս քեզ պարտական ենք, աղբայ, վրան զի կարծեմ թէ ես ալ պիտի աղաւթիմ:

Արդարեւ ամէն ինչ ենթադրելու կուտար թէ պիտի աղաւթի, թէ եւ ոչ առանց սոսկալի ցաւերու եւ անանկ կնիքներու:

որք իր չուրը գտնուողները կը սարսափեցնէին:

Ժան Լաշնէօր աւելի բարեբաղդ զըտնուեցաւ եւ շարժուան վերը ոտը ելաւ:

Այս վտանգաւոր պարագաներուն մէջ հայր Բուսնեթ եւ իր օրդիքն, այս աղիւն մարդիկ, որոց արիւթեան վրայ կասկածողներ եղած էին, զիջադանական քաշութիւն ցոյց տուին: Որպէս զի ոչ ոք կարենայ իրենց հիւրերուն ներկայութիւնը կռակել, յաջողեցան ի գործ դնել այն զիջադանի նրբամտութիւնը, որու թաղաւորած ամենէն վարպետ քաղաքագէտին խորամանկութիւնը պարզմտութիւն է:

Այսպէս անցան քառասուն օր: Ապրիլ 17ի իրիկունը, երբ Միւսն աղբան լրագր մը կը կարդար էջօրովի պատահին, շտեմարանին դուռը կամաց մը բացուեցաւ եւ Բուսնեթի տղոցը մին երեւաց ու անմիջապէս աներեւութացաւ:

Քահանան սկսած պարբերութիւնը լըւ մընցուց, լրագիրը վար դրաւ ու զուրս ելաւ:

—Ինչ կայ, հարցուց երկուստարդ զիջադանի:

—Ինչ պիտի ըլլայ, պարտն աղբայ: Պ. Մօրիս, Օրդ. Լաշնէօր ու ձերտնի

— Յաւալիկայ ապրիլ 28 էն սկսեալ, Ֆրանսա զրկուելիք ոչխարներուն փոխադրութեան գիւնը պիտի զեղչուին ուսումնական երկաթուղիներուն վրայ:

Յ. Ր. Ս. Ս.

Պատերազմական գործոց նախարարին խնդրանքին վրայ, զատական գործոց նախարարը հրաման տուեր է Թիւրքիի գատին բոլոր թուղթերը յանձնել վարչական զինել յանձնարարին որուն նախագահն է զօրավար Տալու: Այդ յանձնարար մը քիչ ատենէն կ'աւարտէ իր աշխատութիւնները:

ՕՐՈՒԱՆ ՆԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Հուն, 23 ապրիլ

Վիլնիւս կայսր եւ Վիգորիա կայսրութիւն երկէ պայքարի տունն Պապին որ դռնէն ընդունեց այցելուները: Վիլնիւս կայսր մէկ ժամ տեսակցեցաւ Պապին հետ: Պապը կայսրութիւնը նուիրեց չեզոք մեղայիք մը որ կը ներկայացնէ Ս. Պետրոսի հրապարակն եւ կաթողիկէն: Կայսրը Պապին նուիրեց կայսերական ընտանիքին մէկ գունուոր լուսանկար: Այսօր զօրահանդէս տեղի ունեցաւ: Պիլիւտա, 24 ապրիլ

Ներում շնորհուեցաւ քաղաքապետ բոլոր նախկին յանցաւորներուն, Միւս կարգի յանցաւորներուն պատիժը զեղչուեցաւ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Երէկ Ս. Պատրիարքը Դատական գործոց նախարարութեան պաշտօնատունը երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախարար Բալային հետ:

Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿ

Երուսաղեմէն մեր ստացած տեղեկութեանց համաձայն, Երուսաղեմայ Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն իւր անձնական տկարութիւնը գարմանելու համար մտադիր է մայրաքաղաքը գալու: (Երեւել)

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կրօնական ժողովը երկէ գումարուեցաւ եւ նկատողութեան առնելով Դարաւելօրիկի թաղին Տ. Համադասալ քահանայի զայնակչական արարքը, որոնց զրկել զինքը Ս. Փ. Հիւսնիանոցը, կանոնական սպալաւոր-թիւն մը անցնելու համար: Ժողովը որոնց շրջաբերականով մը ծանուցանելով վիճակաւոր արտօնողներուն եւ վանահայրներուն, որ այսուհետ հետեւ առանց Պատրիարքարանի հաւանութեան սարկաւաղ կամ վարդապետ չձեռնադրեն: Այսուհետեւ ձեռնադրուելիք սարկաւաղները Դպրեւանքին մէջ կանոնաւոր ուսում ստացողները միայն պիտի ըլլան:

ՊՐՈՒՍՍԵՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ

Պրուսայի առաջնորդ Տ. Բարթոլոմէոս ս

ՆՈՐՈՒԶ ԻՆԵՐԸ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐՈՒԶ ԵՒ ԼՈՆՏՈՆ. ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1797-ԻՆ

Ապահովագրեալ գումար	7,250,000,000	Ֆրանք
Վճարեալ փաստք	225,000,000	"
Տարեկան հասոյթ	20,000,000	"
Պահեստի դրամ	53,000,000	"

Այս ընկերութիւնը, որ դարձեւ մը ի վեր հիմնուած, համարաւոր է փնտրողներու կողմէն իր առաջ եւ ուղղամիտ եղանակին համար: Թէ՛ քաղաքին եւ թէ՛ արեւարձաններուն մէջ շատ չափաւոր դնելով կ'ապահովագրէ անշարժ կալուած, կարասի, ապրանք եւայլն:

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալին. Կ. ՊՈԻՂՈ 67 եւ 69, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա ԾԱՆ. Ապահովագրութեան պայմանները Թուրքիոյ ընդունով թարգմանուած են մուրհակներուն վրայ:

ԼԸՆՏԸՆ ԲՐՈՎԷՆՇԻԸԼ

ԾՈՎԱՅԻՆ ՈՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1860-ԻՆ ԼՈՆՏՈՆ

Ստորագրուած գումարադուր	25,000,000	Ֆրանք
Պահեստի դրամ	5,800,000	"

Այս ընկերութիւնը շատ չափաւոր գներով կ'ապահովագրէ առաքատանաւոր եւ չոգնաւոր զրկուող ամէն տեսակ ապրանք, գրամաճար, արժէթուղթ եւայլն:

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալին. Կ. ՊՈԻՂՈ 67 եւ 69, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

ԲՆԿՈՒՆԸՐ ԶԵՐՄԻ-ԳԼՈՍ ՍԴԻՄԸՐՍ
ԱՌԱՋԱԿԱՆ ԶՈՐԵՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԹԵՆԻՔ
ՀԱՄԱՐՈՒՄ, ԱՌԻՐԵՆԻ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐԵՆԻ ԱՆՔԵՆԻՔ
ՍԵՐԵՆԻՔ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐԵՆԻ ՍԵՐԵՆԻՔ, ՊԵՐՏԵՐ, ՍԵՐԵՆԻՔ
ՍԵՐԵՆԻՔ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐԵՆԻ ՍԵՐԵՆԻՔ

ՍԵՐԵՆԻՔ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐԵՆԻ ՍԵՐԵՆԻՔ

ՍԵՐԵՆԻՔ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐԵՆԻ ՍԵՐԵՆԻՔ

ՍԵՐԵՆԻՔ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐԵՆԻ ՍԵՐԵՆԻՔ

ՍԵՐԵՆԻՔ ԵՒ ՆԵՐԿԵՐԵՆԻ ՍԵՐԵՆԻՔ

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիտ մագլերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամ մը անոնց ուրին նիւթը գործածութեան եւ կամ լուսաքիչ:

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆՈՒՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՐԻԹԵՒԵՆ
Բաղկացեալ միայն արմատներու եւ խոտերու հիւսթէ: Սպիտակ կամ կարմիր մագլերն անմիջապէս եր փոխելու պոյնտա. շաքարահալողին կամ թուրմա սեւի:

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն արագ փոխադրեց եւ նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ իւր առաւելութիւնն է մագլերուն ամէնէն բնական երեւոյթը տալ եւ ամէնէն աւելորդ գիտողն ի գիշեր. հանել կը կանցնուն հերոց անկումը, զուրկ կը մաքր, թիւ քիմիականացնէ եւ նոր յոյժ կրտայ մագլային մերթին: Ուշագրութեամբ կարգալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Ստուան երեւցնէ գործածելէ առաջ եւ և փորձը քանակութեամբ հեղուկէն գին սկսեալ մէկ մէջ, յետոյ քաղաղ պոյնտի ստեղծող մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մագլերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մագլերը թրջին: Ապա գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է: Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուրմա կ'ըլլայ: Անգամ մը որ ուղղուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթվան անգամ մը հեղուկէն գործածել: Նոյն եղանակը գործածելու է մուրքին եւ պնդեալ համար: Պետք չիլոյ գոյնը լուսով գործածել թեւէն առաջ կամ ետքը: Միայն զեմքն եւ ձեռները լուսով առ ի զգուշութիւն:

ԾԱՆ. Եթէ ուղղուած գոյնը ձեռք բերուի մէկ երկու գործածութիւնէն ետք, զուրկ լուսով եւ քիչ մը աղբով. ապա գոյնն քոտելու է այդ ներկին մէջ թեթեւապէս թրջած սպունգ մը, եւ ուղղուած ազդեցութիւնը իրաւաւ կուգայ անմիջապէս:

ԿԵԼԵՐԵՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՍԵՐԵՆԻՔ

Կեղերնաւորելու է ԵՍՏՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտայի պահանջներէն քիչ, կայարան Ղալաթիա Շէշի թրամվէյից, թիւ 95 եւ 97, Ղալաթիա

ԼԵԿՈՆՈՄԻ ԷՆՏԵՐՆԱՍԻՈՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՑՏՈՒԹԻՒՆ

Աղահիւսակութիւնը ինքնուրուշ լեռն փութակներէն գրեթէ չի
Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 Յունվար 22
Հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԵՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԱՐԱՂՈՑ ԵՒ ԳԱՐԱՂՈՑ ԵՒ ԳԱՐԱՂՈՑ

Ամէն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ չունենալով մեր խնայած եւ աւելցուցած ստանկներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնեն իրաւագրութեան մը կազմելու առիթն եւ հետք ու մէկ պատճառներ գտնելով մեր խնայած ստանկներն յուսկտու կը վատեն:

Փորձը գումարներով իրաւագրութեան մը կազմելն այլ դժուարին եւ գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մը չունենանք:

Ահաւասիկ «Լեքոնոմի Էնթերնասիոնալ» ընկերութիւնն որուն փորձը գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ տասը եւ այլն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ գումարութիւն մը:

ԱՌԻԹԵՒՆ ԾՏՈՒԹԻՒՆՔ

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող եւ բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը դրաւորուին դիմել ի Սիլբըճի, Հանրային պարտուց պատշտատան դիմացը, Կիւպէնկեան խան թիւ 26-27, ընդհանուր տնօրէն Բ. Շէշի թրամվէյի կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՆԿՈՆԵԱՆԻ:

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Մահմադ Էմալ, Թիւ 244 — Ղալաթիա Դափնի Խանէ Ենկիւնը Թիւ 9
Առանց համալսման քիչը Խափառէ Է

Չուն տարի եւ վեր արհեստի մէջ ցոյց տուած խնամքներու շնորհիւ Ղալաթիոյ կողմէ այլ յաճախողները բազմաթիւ ըլլալուն, պարտաւորեցայ մասնաձեւից մ'ալ հոն բաւալ փոխելու հասցնելով ինչպէս միշտ շնորհ կ'ըլլանք կազմելու, ձեռք բերողական եւ միանգամայն գինը արժան, վասն զի նիւթերը Եւրոպայէն բերել կուտամ և քիչ շահով կը գոհանամ:

Պոթին կալու	ՊՐ. 95
Մանթարը պոթին	75
Պոթին	67

Մոյլ (ճիգմէ)	140		Պարի սկարփին	ՊՐ. 45
Մոյլ և կալու	130		Կոճակով և կամ կալով պոթին	75
Սկարփին	52		Կանանց մուշակ	35

Աղագրութիւնը ինչպէս ԳՈՐԾԵՒ ԵՒ ԳԱՐԱՂՈՑ

ԲՈՒԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍՄ

Ընդհանուր, հարթ, ԳՈՐԾԵՒ ԵՒ ԳԱՐԱՂՈՑ

Այս նշանաւոր գիտ յատկութիւնն է անմիջապէս հանգրաւեցնել հաշ, շարժուի, Գոյնի մաքրել, Ենկիւն գոհաւորել և կեղերի հիւսթէութիւնները: Անմիջապէս կը լուծէ Կոպուած մաշուած և կը քակէ:

Այն անձերն որք կ'ողորմեն մէջ անհաճոյ մարմաղ ունին, որքաք քիչը քիչը հանգրաւելու չեն կրնար ունենալ հաշը, անմիջապէս կը հանգրաւեն, շատ անգամ մէկ արուակը կը բուժէ Գոհաւորականութեան, երկարատեւ հաշը, Ենկիւնները քիչ քիչ կ'աղբիւր չէ նկարագրել այս նշանաւոր գիտ յատկութեան ճշգրտութիւնը:

Կեղերնաւորելու է ԵՍՏՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտայի պահանջներէն քիչ, կայարան Ղալաթիա Շէշի թրամվէյից, թիւ 95 եւ 97, Ղալաթիա

ԸՆԴՈՐԻՆԱԿԻԶ ԳՈՐԾԻ

(ԱՐՏՈՒՄԻՐ ԿԵՍԵՐԵՐԻ)

Կարելի է 2,000 նման օրինակներ արտադրել, սեւ ու անգնչիլ թանաքով, ամէն տեսակ յրջարակականներու, գրութեանց, նկարներու եւ ձայնագրութեան

ԱՌԱՅՑ ԶՐԻ. ԵՒ ԵՍՏՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԲԵՐԼԻՆԻ ՆԻԹԵՐԻԿ ԿՈՄ. ԱՆԿԻՆԵՆԻՐՈՒ Այս միջոցը ամէնէն աւելի պարզ, արագ, մաքուր, տեսական եւ խնայողական է

Այն առաւելութիւնները, որոնք «Ընդօրինակիչ գործիք»-ը ուրիշ միջոցներու վրայ հետեւեալներն են:

1. ԳԵՐԸՆՏԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. — Որովհետեւ օրինակները սեւ թանաքով կը գրուին եւ գրին ձեռք կը պահուի, այս միջոցով տպուած յրջարակական մը ձեռքով գրուած նամակի մը բոլոր երեւոյթն ունի:

2. ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԹԻԼԸ ԵՒ ՄԻԱՋԵՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Այս միջոցով կարելի է արտադրել 10 էն մինչեւ 2000 օրինակ. վերջին օրինակը առաջինին չափ պայծառ պիտի ըլլայ:

3. ՊԱՐԱՂՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Անմիջապէս որ կրնայ հասարակ մատրով մը գրել, կրնայ գործածել նաեւ «Ընդօրինակիչ Գործիք»-ին գրութիւնը: Մտաւոր կրնայ օրինակները հանել. չիտիւթիւն պատճառող կնճռոտ գործիքներ չկան:

4. ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. — «Ընդօրինակիչ Գործիք»-ը մը լինելով ուրիշ միջոցներէ աւելի քիչ ծախք կը պահանջէ, գրեթէ կէսը, Իւրաքանչիւր կազմածի հետ պնդան նիւթ կայ, որ կը բաւէ վեց ամիս, շաբաթը անգամ մը աշխատելով:

5. ԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Նախապէս օրինակը կարելի է գրել մատրով գրած չափ, վասն զի գործածելի թանաքը թանձր է:

6. ՅԱՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻԱՋԵՆՈՒԹԻՒՆ. — Կարելի է պահել նախապէս երկար ժամանակ ու ետքը նորէն գործածել:

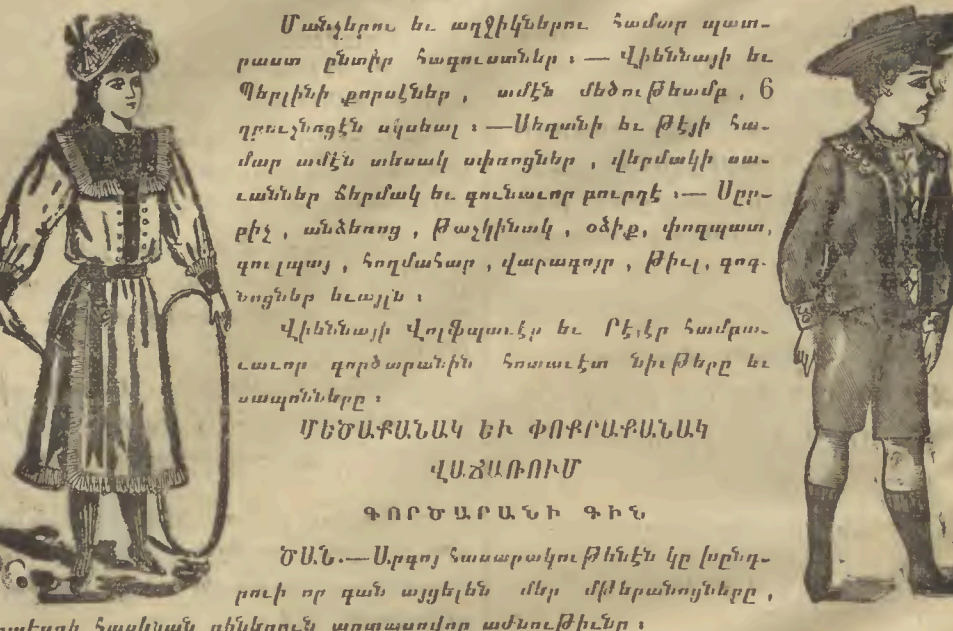
7. Միայնակը կ'աղբուր եղունգով քերելով: Դիմել առ ԵՍՏՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ. 95 եւ 97. Ենկիւնը Դալաթիոյ, Վոյվոտա

ԿԱՐԵՆՈՐ ԱՋԴ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

A. HAAS & CO. ՀԱՄԱՐ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՎՈՅՎՈՍԱ ՓՈԳՈՑ, ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԱՆ ԽԱՆ, ԹԻԼ 6, 7, 8:

Մանկերու եւ աղջիկներու համար պատրաստ ընտիր հագուստներ. — Վիեննայի եւ Պերլինի թրամվէյ, ամէն մեծութեամբ, 6 դրուչիցէն սկսեալ. — Սեզոնի եւ թէյի համար ամէն տեսակ սիւսիներ, վերմակի սաւաններ ձեռմակ եւ գունաւոր բուրդէ: Սըրբիլ, անձեռնոց, թաշկինակ, օձիք, փողպատ, գոլպայ, հողմաճար, վարագոյր, թիւլ, գոգնոցներ եւայլն:

Վիեննայի Վոյվոտայի եւ Քէլլի համարաւոր գործարարին հոտաւէտ նիւթերը եւ սպորտները:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈԳՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳԻՆ

ԾԱՆ. — Արդոյ հասարակութիւնէն կը լընդրուի որ զանազան մեր միջերանոցները, որպէսզի հասկնան զիններուն արտադրութիւնը:

L'ANCRE

ԽԱՐԻՍԻ

Կենսւծ ԵՒ ՀԱՆԳՍՏԵԱԼ ԹՈՇԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հաստատեալ ի Վիեննա 1858-ին

Ամենէն ծանօթ, ամենէն ճշմարտ եւ ամենէն հին ընկերութիւնը համայն Արեւելքի եւ Թուրքիոյ մէջ

Երախտաւորեալ պահեստի գումարաւորն է աւելի քան 100,000,000 ֆրանք, որ կը բաղկանայ Վիեննայի եւ Պոլսոյ մէջ ընկերութեան ունեցած անշարժ կալուածներէ եւ կառավարութեան ու երկաթուղւոյ առաջին կարգի եւ հաստատուած բաժնետոմսերէ:

Ընկերութեան հիմնադրութեան մինչեւ ցիլիւր 1894 դեկտ. 31 ի դէպ մահու եւ ի կենդանութեան, ապահովագրելոց վճարուած են աւելի քան 184,000,000 ֆրանք: ԽԱՐԻՍԻ ընկերութիւնը իր հաստատութեան մինչեւ ցայսօր ապահովութեան կենաց հիւղին պատկանած ըլլալով առանց հիւղին եւ ծովային ճիւղերը մշակելու, իր պատկանելի գումարաւորը միմիայն այս ճիւղին յատկացուցած է ընդ հակողութեամբ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կայսերական եւ թագաւորական կառավարութեան ներքին գործոց բաժնի պետ Պարոն Ժան Մուրի:

Ընդհանուր Գործակալ համայն Թուրքիոյ եւ Պոլսոյ մէջ Լ. ՊՈՆՏԻ Ընկերութեան կեղանակաւորն է Թիւրքիոյ հրապարակը Մայրեւոյ տան վերի յարկ

ՀԱՄԱՐԱՆՈՒՄ

ՄԵԾ ԴԵՂԱՐԱՆ

ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԵԻՑ

ՏՐ. ԾԱՆՆԻ

ՔԻՄԻԱԳԵՏ Ն. Կ. ՎԵՂԱՓԱՌՈՒԹԻՒՆ

Պոլս., Կոստանթնուք, Թիւ 1

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԾԱՄԻՐ 1850

Հաստատութիւնս, որ ծանօթ է պատուարժան հասարակութեան իր զեղերու կատարեալ ազնուութեամբ ու զիններու անհամեմատ չափաւորութեամբ, վերջերս ստացած մեծաքանակ ապրանքային օրհնի աւելի ճոխացած է:

Հոն զիմով պատ. յաճախողը ըստ ամենայնի զո՞ պիտի մնան թէ՛ զեղերու լաւ ու շուտ պատրաստութեանն եւ թէ՛ զիններու ամենութեանն:

Գաւառներէ ընդունուած յանձնարարութիւնը կը կատարուին ամենայն խնամօք եւ շատ նպաստաւոր պայմաններով: Վճարմանց համար զերուրթին կը շնորհուին ի հարկի:

Թէ եւրոպական եւ թէ ասիական Թուրքիոյ զիւրաւոր քաղաքացի մէջ պատ. աւատ յերկայացուցիչներ կ'ուղարկին:

Դեղարանս ունի մասնաւոր քիմիական աշխատանոց մը, ուր ամենայն խնամօք կը կատարուին բժշկական եւ արհեստական ամէն տեսակ լուծուանք:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ